



BREZPLAČNI PREVOZI ZA STAREJŠE

**DOPOLNILNI SOCIALNOVARSTVENI PROGRAM
LOKALNEGA POMENA**

Nova Gorica, september 2021

Mestna občina Nova Gorica je ena od 11 mestnih občin v Republiki Sloveniji in največja občina v Goriški regiji, kjer imajo sedež vse pomembnejše regionalne institucije.

Starostna struktura prebivalstva v Sloveniji se spreminja. Družba postaja dolgoživa: pričakovano trajanje življenja se podaljšuje, delež starejših od 65 let hitro narašča. V prihodnjih letih bodo ti trendi še izrazitejši, kar velja tudi za Mestno občino Nova Gorica. Zaradi demografskih sprememb je potrebno prilagoditi in obstoječe programe za starejše ter tako izkoristiti zmogljivosti spremenjene starostne strukture. Ustvariti moramo možnosti in priložnosti za kakovostno življenje vseh generacij in dostojno staranje.

V Mestni občini Nova Gorica je mreža programov za starejše dobro razvita. Programi namenjeni starejšim v skladu z Zakonom o socialnem varstvu obsegajo socialnovarstvene storitve in socialnovarstvene programe.

Socialno varstvene storitve po Zakonu o socialnem varstvu so namenjene preprečevanju socialnih stisk in težav. Slednje obsegajo aktivnosti in pomoč za samopomoč posamezniku, družini in skupinam prebivalstva, in predstavljajo javno službo. Mrežo javne službe za socialno preventivo, prvo socialno pomoč, osebno pomoč, pomoč družini za dom, institucionalno varstvo in vodenje, varstvo ter zaposlitev pod posebnimi pogoji zagotavlja država. Občina zagotavlja mrežo javne službe za pomoč družini na domu

Socialno varstveni programi, ki dopolnjujejo mrežo javne službe in so namenjeni preprečevanju in reševanju socialnih stisk posameznih ranljivih skupin prebivalstva so:

- javni socialnovarstveni programi
- razvojni socialnovarstveni programi,
- eksperimentalni socialnovarstveni programi,
- dopolnilni socialnovarstveni programi.

Poleg programov določenih z zakonom se izvajajo še številni drugi programi in projekti namenjeni starejšim, ki dopolnjujejo mrežo javne službe.

Kljub mreži programov in storitev, namenjenih starejšim, je med njimi možno opaziti socialno izključenost. Razlog za to je moč iskati v mobilnosti starejših. Velikokrat so odvisni od prevoza sorodnikov, znancev, sosedov ali javnega prevoza. Po večini nimajo lastnega prevoza ali pa niso več zmožni vožnje. Zaradi omejene možnosti dostopa do različnih programov se vanje težje vključujejo in so bolj odvisni od pomoči svojcev. Poleg vključevanja v programe je za starejše, ki potrebujejo prevoz, težaven tudi dostop do zdravstvenih, javnih ustanov in trgovin.

Mestna občina Nova Gorica nudi vsem občanom brezplačen mestni avtobus, država pa je poskrbela, da je za starejše brezplačen še medkrajevni javni prevoz. Kljub temu imajo številni starejši velike težave s prevozi, sploh če so doma zunaj mestnih središč, kjer ni razvite avtobusne mreže. Tisti bolj oddaljeni se velikokrat ne morejo svobodno odpraviti po opravkih, temveč se prilagajajo možnostim oziroma času, ko jim lahko pomagajo družinski člani ali prijatelji. Nekateri uporabljajo taksi, vendar to pomeni dodatne stroške, kar je za številne prevelik finančni zalogaj.

Rešitev za boljšo socialno vključenost starejših in daljše samostojno opravljanje najnujnejših opravil, vidimo v vzpostavitvi brezplačnih prevozov za starejše. Brezplačni prevozi za starejše so utemeljeni, zaradi visoke starostne strukture prebivalcev, ruralne razpršenosti na območju Mestne občine Nova Gorica in pomanjkanju rednih linij javnega prometa. Mestna občina Nova Gorica je razdeljena na 19 krajevnih skupnosti s 44 naselji, njeno ozemlje pa je zelo razgibano in razpršeno (Trnovsko Banjška planota, Lokovec, Čepovan, Dornberk, Šempas, Branik...).

Izvajanje brezplačnih prevozov za starejše, bi kot dopolnilni program lokalnega pomena dopolnjeval mrežo javnih in razvojnih socialnovarstvenih programov, ki se izvajajo po načelih in metodah dela v socialnovarstveni dejavnosti. Program brezplačnih prevozov za starejše bi

dopolnjevali mrežo javnih in razvojnih socialnovarstvenih programov na način, da bi se starejši lažje vključevali v te programe, saj bi imeli prevoz do teh programov.

Program brezplačnih prevozov za starejše se izvaja po načelih in metodah dela v socialnovarstveni dejavnosti.

Osnovna načela za izvajanje sistema socialnega varstva v Republiki Sloveniji so zagotavljanje človekovega dostojanstva in socialne pravičnosti, spodbujanje prostovoljstva in solidarnosti (ob hkratnem prizadevanju posameznika za lastno socialno varnost in socialno varnost njegovih družinskih članov), opolnomočenje posameznikov in skupin z namenom preprečevanja in blaženja socialnih stisk, spodbujanje medgeneracijske povezanosti, proste izbire in individualizirane obravnave.

Poleg osnovnih načel, ki veljajo za celoten sistem socialnega varstva, so pri storitvah in programih pomembna še naslednja vodila:

- razpoložljivost (širok nabor socialnih programov in storitev, ki ustrezajo različnim potrebam uporabnikov in nudijo možnost izbire),
- dostopnost (krajevna, informacijska in fizična dostopnost, tudi za osebe, ki so gibalno ali senzorno ovirane),
- dosegljivost (univerzalen cenovni dostop za vse, ki storitev potrebujejo, bodisi brezplačno bodisi z možnostjo subvencioniranja),
- usmerjenost k povezovanju skupnosti in prilagojenost potrebam uporabnika (upoštevanje potreb posameznika, upoštevanje fizičnih in intelektualnih značilnosti ter socialnega okolja uporabnikov, spoštovanje kulturnih posebnosti),
- enakost spolov (upoštevanje vidika enakosti spolov ter specifičnih potreb žensk in specifičnih potreb moških),
- celovitost (integriran pristop, ki odraža mnogovrstne potrebe, zmožnosti in izbire uporabnikov oziroma njihovih družin in skrbnikov),
- kontinuiranost programov in storitev (neprekinjeno izvajanje po načelu življenjskega cikla od zgodnjih intervencij do podpore in spremljanja),
- usmerjenost k učinkom/rezultatom (usmerjenost h koristim uporabnikov oziroma njihovih družin, skrbnikov in skupnosti),
- spoštovanje pravic in dostojanstva uporabnikov ter usmerjenost v destigmatizacijo uporabnikov,
- sodelovanje z uporabniki, njihova vključenost v odločanje o izvajanju programov in storitev ter krepitev moči uporabnikov,
- strokovna avtonomija izvajalcev,
- inovativnost (razvijanje novih modelov storitev in programov, razvoj kadrov, organiziranost, prenos novih spoznanj ipd.),
- partnerstvo z drugimi deležniki (javnega in zasebnega sektorja ter civilne družbe),
- dobro in gospodarno upravljanje izvajalskih organizacij (z vidika upravljanja človeških in finančnih virov ter upravljanja postopkov).

Program brezplačnih prevozov za starejše se izvaja na podlagi dogovora o izvajanju storitve med uporabnikom in izvajalcem. Storitve se izvaja individualno, pri tem se upošteva celovitost obravnave, aktivnost in avtonomije upravičenca ter možnosti izbire. Pri načrtovanju programa sodelujejo upravičenec in izvajalec programa.

Cilj programa je izboljšanje kakovosti življenja starejših občanov, spodbujati in vključevati starostnike v širše socialno okolje in jim omogočiti čim daljše samostojno življenje. Slednje je tudi eden izmed ciljev programa Starejši za starejše, ki ga izvajajo društvo upokojencev pod okriljem Zveze društev upokojencev Slovenije. V okviru projekta prostovoljke in prostovoljci društev upokojencev obišejo v svojem okolišju vse vrstnike starejše od 69 let, zapišejo njihove potrebe in jim skušajo priskrbeti pomoč, če jo obiskani potrebuje in se s tem strinja. Pomoč poiščejo v javnih ustanovah: v centrih za socialno delo in v osnovnem zdravstvenem varstvu, pri patronažni službi

in v lokalni skupnosti. Humanitarno pomoč skušajo zagotoviti z vključevanjem Rdečega križa in Karitas. Druženje, vključevanje v interesne skupine starejših, laično pomoč (nakupovanje, prevoz do zdravnika, urejanje vrta, branje, redno obiskovanje) nudijo prostovoljci iz društva upokojencev.

Z omenjenim dopolnilnim programom lokalnega pomena bi starejšim omogočili:

- večjo mobilnost,
- večjo socialno vključenost,
- medsebojno povezovanje,
- medsebojno pomoč,
- boljšo kvaliteto življenja v tretjem življenjskem obdobju,
- čim daljše bivanje doma (čim kasnejši odhod v dom za ostarele)

Do brezplačnih prevozov za starejše so upravičeni občani starejši od 65 let, s stalnim bivališčem v Mestni občini Nova Gorica, ki nimajo možnosti do prevoza (lastnega ali s strani druge osebe). V primeru večjega povpraševanja do brezplačnih prevozov za starejše imajo prednost do prevoza starejši, ki so upravičeni do denarne socialne pomoči ali varstvenega dodatka.

Brezplačni prevozi se izvajajo na območju Goriške regije (Mestna občina Nova Gorica, Občina Brda, Občina Kanal ob Soči, Občina Renče – Vogrsko, Občina Miren – Kostanjevica, Občina Šempeter-Vrtojba), ob delavnikih, od ponedeljka do petka, predvidoma med 8.00 in 16. uro.

Brezplačni prevozi se izvajajo za potrebe:

- obiska zdravnika,
- obiska lekarne,
- javnih ustanov (csd, upravna enota, občina...)
- trgovine,
- prevozov na pokopališče
- dnevnih centrov za starejše in drugih medgeneracijskih središč oz. programov za starejše,
- drugih nujnih storitev potrebnih za ohranjanje zdravja.

Izvajalec brezplačnih prevozov bo organiziral in izvajal brezplačne prevoze za starejše in moral zagotoviti:

- koordinatorja za organizacijo prevozov, sledenje prevozov ter izdelavo statističnih poročil,
- kontinuirano izvajanje prevozov z ustreznim številom prostovoljcev in promocijo brezplačnih prevozov,
- telefonsko številko, dosegljivo uporabnikom, naročnikom brezplačnih prevozov preko lastnega klicnega centra ali vstopne točke.

Podrobnejša ureditev izvajanja brezplačnih prevozov za starejše se uredi z Odlokom o sofinanciranju brezplačnih prevozov za starejše v Mestni občini Nova Gorica.

Nova Gorica, 9.9.2021